

Intressanta fjärilar noterade i Trosa/Mörköområdet 2014

Numrering och namn enligt: Catalogus Lepidoptera Sueciae: version 2. - I Svensson, H Elmquist, B Gustavsson, H Hellberg, L Imby och G Palmqvist. Naturhistoriska Riksmuseet 1994.

Rapportörer: Kenneth Andersson (AKHS), Bengt-Erik Bengtsson (BEB), Göran Hagerum (HGNS), Göran Liljeberg (LGÖS), Jesper Lind (LJRS), Jan Sjöstedt (SJTS) och Mark Toneby (TOBS).

Sammanfattning

Efter en vinter med både mindre kyla och snö än året innan noterades det första fjärilsfyndet för året redan den 9/3 då ett exemplar av *Nymphalis xanthomelas* (Videfuks) observerades av (TOBS). Första fyndet på ljus var en *Archiearis parthenias* (Brun flickfjäril) som ovanligt nog kom till lampan (!) vid Dal Hölö (TOBS). Dagarna efter gick två exemplar av *Biston stratarius* (Brunaktig vintermätare) ned i ljusfällan i Trosa och både Videfuks, Näselfjäril och den inom området tidigare sällsynta *Agriopis marginaria* (Grågul frostmätare) noterades tillsammans med flera andra arter i Trosa-området (LJRS).

Antalet permanenta ljusfällor har varit få, endast en har varit igång under hela säsongen. Enstaka betesfällor har använts sporadiskt. Den entomologiska undersöknings aktiviteten inom Trosa, Mörkö området har varit lägre under året jämfört med 2013 (LJRS).

Som helhet bjöd 2014 på ett mycket bra fjärilsväder. Med mycket sol och gynnsam temperatur. Flera värmeböljor och ihållande högttryck med värme över 25C bl.a. under stora delar av juli och början av augusti. Hösten har också varit mild och varm med gynnsamma temperaturer för fjärilar långt in i november. Det senaste fjärilsfyndet för säsongen var ett exemplar av flyet *Eupsilia transversa* (Trefläckigt vågfly) som kom till ljusfällan 16/11 (LJRS).

Helhetsintrycket av fjärilsåret 2014 är att precis som 2013 att många arter har minskat jämfört med ett "normalt" år. Det kan troligen fortfarande bero på den riktigt dåliga sommaren 2012 att vissa arter inte riktigt "hämtat sig". Bl.a. har gruppen bandflyn på samma sätt som 2013 t.ex *Noctua pronuba* (Allmänt bandfly) uppträtt i mycket lägre numerärer än vanligt.

Trots det har 4 nya arter hittats för området var av den mest oväntade, var ett exemplar av den mycket sällsynta migranten *Peridroma saucia* (Vittofsjordfly) (se nedan).

Ett trevligt fynd gjorde Bengt-Erik på sin födelsedag den 2/8 när han observerade ett exemplar av *Colias crocea* (Röd gul höfjäril) vid Tullgarn. Arten är tidigare noterade i Trosa-området i något enstaka exemplar.

En starkt bidragande orsak till ökningen av arter och intressanta fynd inom Trosa och Mörkö området 2014 är att Janne och Kenneth varit synnerligen aktiva och bl.a. funnit ett exemplar av *Melanachra persicaria* (Vitfläckigt lundfly) och ett exemplar av *Amphipyra perflua* (Poppelbuskfly) båda nya för området se nedan och även Jannes rapport.

Dessutom har *Boarmia punctinalis* (Ringad eklavmätare) som hittades nya förra året verkat etablera sig i området (LJRS).

Flera perioder av migration har inträffat under året med bl.a. följande migrationsfynd. *Vanessa atalanta* (Amiral), *Cynthia cardui* (Tistelfjäril), *Colias croceus* (Röd gul höfjäril), *Lithosia quadra* (Kungslavspinnare), *Autographa gamma* (Gammafly), *Syngrapha interrogationis* (Frågetecken metallfly), *Phlogophora meticulosa* (Tandfly) *Melanachra persicaria* (Vitfläckigt lundfly), *Peridroma saucia* (Vittofsjordfly), *Xestia c-nigrum* (C-tecknat jordfly).

Fyra nya arter för Trosa/Mörkö-området noterades 2014

1. Mätaren 2063 – **Chloroclystis v-ata - Krönt malmätare:** Den första nya arten för området satt intill min ljusfälla i Trosa den 22/7. Krönt malmätare är en liten grön och vacker malmätare som lever på rölleka. Den har sakta men säkert expanderat norrut i Sverige sedan första fyndet i Sverige gjordes av Håkan Elmqvist i Sandhammarn Backåkra området i Sydöstra hörnet av Skåne för mer än 30 år sedan. Arten var väntad i Trosa området. Den har för några år sedan etablerat sig i Nyköpingsområdet där den nu inte är ovanlig. Så det är troligt att den också är bofast även i Trosa trakten (LJRS).

2. Flyet: **2397 – Amphipyra perflua: Poppelbuskfly**. Den andra nya arten för området är inte heller oväntad utan har sakta men säkert expanderat sin förekomst i Södermanland och har under senare år visat sig i flera exemplar i Nyköpingstrakten. Men detta är det först fyndet i Trosa-området. Kenneth och Janne fick ett exemplar i juli/aug vid Ökenäs, Källvik. Arten går bättre på bete än på ljus. Poppelbuskfly lever i lövskog gärna med poppel, asp eller sälg. Det är troligt att arten är bofast i Trosa-området (AKHS, SJTS).

3. Flyet: **2583 – Melanachra persicaria: Vitfläckigt lundfly**. Den tredje nya arten för området är mer oväntad eftersom den är mer sydlig och inte speciellt allmän i Sverige utom möjligen i Skåne. Det var därför glädjande att Janne och Kenneth fick ett exemplar på 25/7 vid Ökenäs, Källvik. (AKHS, SJTS).

Det är svårt att bedöma om arten är bofast efter södermanlandskusten men inte troligt. Fyndet får betraktas som migrant tills ytterligare fynd kan konstatera att den är bofast inom området. För mer information om detta fynd se Jannes rapport.

4. Flyet: **2673 - Peridroma saucia: Vittofsjordfly**. Den fjärde nya arten för området är mer oväntad eftersom den är en sällsynt immigrat med en utbredning kring Medelhavet. Vittofsjordfly är en känd migrerande art som vissa år kommer till Sverige. De få exemplar som kommer till Sverige brukar hittas i sydligaste Sverige som Skåne och Halland men även Öland. Artens flygtid i Medelhavsområdet är från tidig vår till sen höst men fynden i Sverige brukar vara under hösten från september till november. Detta exemplar kom 17-30/10 till en betesfälla på Edanö i Trosa. Arten är tidigare funnen i Södermanland men endast i ett fåtal exemplar (LJRS).



Vitfläckigt lundfly



Poppelbuskfly



Vittofsjordfly

Komplett lista över årets intressanta fynd samt uppföljning av några fynd från 2014.

(fet text för troliga migranter).

14 - Hepialus humuli: 1 ex 29/6 Trosa (LJRS).

167 - Taleporia tubulosa: 1 ex 22/6 Trosa (LJRS).

1503 - Galleria melonella: 1 mycket stort exemplar 12/9 Trosa (LJRS).

1514 - Pempelia palumbella: 1 ex 16/7 Trosa (LJRS).

1516 - Sciota hostilis: 1 ex 25/5 Trosa (LJRS). Sällsynt inom området.

1676 - Microstega hyalinialis: 1 ex 3/7 Trosa (LJRS). Sällsynt och enstaka.

1678 - Ostrinia nubilialis: 1 ex 16/7 Trosa (LJRS).

1724 - Hesperia comma: 2 ex 31/7 Viksberg, 1 ex 31/7 Lövdalen, Källviksvägen och 1 ex 9/8 Ekebonäs (BEB).

1726 - Parnassius apollo: 1 ex 10/7 Sandvik (Tvären), 1 ex 20/7 Marieberg (Hållsviken) , 1 ex 31/7 Viksberg (BEB).

1741- Colias crocea: 1 ex 2/8 vid Orangeriet, Tullgarn. Härlig födelsedagspresent! (BEB).



Rödgel höfjäril Colias crocea. T.v. hane t.h. hona

1745 - *Limenitis populi*: Inga fynd i Långmaren 4/7 (LJRS). Inga fynd (BEB).

1748 - *Nymphalis xanthomelas*: Efter 2012 års invasion av arten kan man med glädje konstatera att den lyckats få fästa i Trosa området. Ett flertal fynd gjordes inom området 2014.

Övervintrande individer:

2 ex 14/3 Trosa Långnäs Trosa (LJRS), 1 ex 14/3 Nynäs Brygga, 1 ex 28/3 V:a Fän, Trosa (BEB) 1 ex 29/3 flyger över tomten i Trosa. 1 ex 12/4 Trosa, 1 ex 19/4 (satte sig på fönsterblecket på huset) och 2 ex 20/4 ses på tomten (LJRS). Ett ex noteras i Trosa under våren (HGNS). 1 ex 12/4 och 26/4 Karlsborgsområdet, Trosa (BEB).

1 ex 9/3 på sydvänd ängsgip vid gränsen mellan Hålsnäs och Dal mot Långsjön (Hölö) och därefter enstaka ex observerade 13 gånger till 22/4. Första exemplaret var rätt fräscht men de senare ofta avflugna och skadade (fågelnäbbar?). Några av observationerna var säkert samma exemplar. Inga fynd senare under sommaren.

1 ex vardera 14/4 och 20/4 på tomten Dal, Hölö. Lokalerna skilda åt av c:a 300 m barrskog (TOBS)

Inom området troligen kläckta individer:

Inga nykläckta individer har noterats inom området under sommaren. Därför skall det bli mycket spännande att se i vår om arten finns kvar. Fynd i Oxelösund i juli indikerar att arten är kvar.

1752 - *Vanessa atalanta*: 3 ex på norra Askö 23/5, 1 ex Karlsborgsområdet, Trosa 6/6 (BEB). 1 ex 7/6 Trosa sedan relativt allmän under sommaren (LJRS).

1 ex 12/6, 1 ex 31/7, 1 ex 9/8 Dal, Hölö. Som mest observerades 8 st 2/9 på fjärilsbuske. Larver observerades från slutet av juli (TOBS).

1753 - *Cynthia cardui*: 2 ex norra Askö 23/5 (BEB), 1 ex 23/5 Vagnhärad, 1 ex 23/5 och 1 ex 7/6 Trosa (LJRS). Flera ex norra o södra Askö 10/6 (BEB).

1 ex 8/8 och 1 nytt ex 9/8 på fjärilsbuske, 2 ex 22/8 på samma buske, Dal, Hölö (TOBS).

1760 - *Fabriciana adippe*: 5 ex 4/7 Långmaren (LJRS). 1 ex 14/7 o 31/7 Viksnäs (BEB).

1761 - *Fabriciana niobe*: 3 ex 4/7 Långmaren. Kul att arten håller sig kvar på lokalen (LJRS). 1 ex 23/7 Ekebonäs, 1 ex 31/7 Viksnäs (BEB).

1783 - *Hipparchia semele*: 1 ex 4/8 och 1 ex 10/8 på fjärilsbuske, Dal, Hölö. Lokalen är inte typisk för arten (TOBS).

1792 - *Maniola jurtina*: 3 ex 4/7 Långmaren (LJRS). 2 ex 14/7 och 1 ex 31/7 Viksberg (BEB).



Videfuks *Nymphalis xanthomelas* Foto: Mark Toneby



Ett par Svingelgräsfjärilar i "förspel" vid Marieberg/Hållsviken 10/8. Foto: Bengt-Erik Bengtsson

1799 - Lasiommata megera: 1 ex norra Askö 10/6, 2 ex i parning Marieberg 10/8 (BEB). 1 ex Trosa (HGNS).
1801 - Lasiommata petropolitana: 1 ex 25/5 Trosa, ny art för tomten (LJRS). 1 ex Viksberg 12/6 (BEB).
1813 - Lycaena hippothoe: 4-5 ex 4/7 Långmaren (LJRS). Hane den 11/6 i Ekebonäs. (BEB).
1815 - Cupido minimus: 4 ex 4/7 vid Viksberg. Ny för denna välbevakade lokal (BEB).
1819 - Glacopsyche alexis: 1 ex 24/5 Trosa, ny art för tomten (LJRS). 1 ex 8/6 Ekebonäs, 1 ex 9/6 Tullgarnsområdet, 3 ex 12/6 Viksberg, 1 sent ex 11/7 V:a Fän, Trosa (BEB). Många fynd i år.

1852 - Archicaris parthenias: 10/3 kl. 22 på lampa i månsken, troligen nykläckt. Dal, Hölö (TOBS). Ovanligt att denna art lockas till ljus!

1858 - Hemitea aestivaria: Inga fynd 2014! H. aestivaria är en art som jag följt varje år under de ca 20 år som listan upprättats för Trosa. Den har varje år tills nu funnits på min tomt i Trosa mer eller mindre frekvent men under 2014 gjordes inga fynd är den borta?? (LJRS).

1892 - Idaea seriata: 1 ex 5-9/7 samt 1 ex 14-15/7 dessutom två 2:a generations fynd 1 ex 18/9 och 1 ex 20/9 Trosa (LJRS).

1893 - Idaea dimidiata: 1 sent ex 19/9 troligen 2:a generations fynd Trosa (LJRS).

1900 - Rhodostrophia vibicaria: 1 ex 16/7 Trosa. Sällsynt inom området. (LJRS).

1926 - Epirrhoe rivata: 1 ex 4/7, 1 ex 5-9/7 samt 1 ex 13/7 Trosa (LJRS).

1963 - Thera juniperata: 1 ex 4/10, 1 ex 12-16/10, 1 ex 24/10 Trosa (LJRS).

2044 - Eupithecia millefoliata: 1 ex 2/8 Ökenäs, Källvik (AKHS). Kul att konstatera att arten finns kvar inom området.

2063 - Chloroclystis v-ata: 1 ex 22/7 Trosa. Ny för området (LJRS).

2132 - Lycia hirtaria: 1 ex 5-6/4, 1 ex 4-16/4, 1 ex 17/4, 1 ex 18/4 samt 1 ex 22/4 Trosa (LJRS).

2139 - Agriopis aurantiaria: 1 ex 12-16/10 och 1 ex 24/10 Trosa (LJRS).

2140 - Agriopis marginaria: 7 ex 14/3 Tullgarn. Detta är en art som har endast ett enda fynd tidigare inom området. Men en riktad sökning av arten på en lämplig biotop vid Tullgarn visade att arten är bofast och dessutom inte ovanlig. Men arten flyger tidigt och kan därför kanske förbises. Den går inte heller jättebra på ljus utan skall letas med pannlampa i skymningen eller strax efter det blivit mörkt. (LJRS).

2149 - Boarmia roboraria: 1 sent ex 12/9 troligen 2:a generations fynd Trosa (LJRS).

2150 - Boarmia punctinalis: 1 ex 13/6 Trosa. Arten noterades ny för området 2013 och årets fynd bekräftar nog att arten nu är bofast (LJRS).

2179 - Malacosoma neustria: Många fynd i juli vid Ökenäs Källvik (AKHS,SJTS).

2189 - Endromis versicolor: 19/4 1 ex, hane, på lampa, Dal, Hölö (TOBS). 2 ex honor användes till lockning av hanar 21/4 och 22/4 i mycket fint väder. Den 21/4 lockade jag med honorna på tomten i Trosa utan att några hanar kom. Den 22/4 lockade jag med honorna vid Erikslund Västerlång varvid flera hanar kom till lockningen under eftermiddagen. (LJRS).

2190 - Lemonia dumi: **Inga** fynd trots eftersökning vid hyfsade förhållanden vid Långmaren 4/10. Fortfarande inga fynd som skulle kunna bekräfta att arten finns inom området (LJRS).

2194 - Agrius convolvuli: Inga fynd i år (LJRS).

2196 - Sphinx ligustri: 1 ex 30/6-2/7 och 1 ex 14-15/7 Trosa (LJRS).

2202 - Hemaris fuciformis: 1 ex 25/5 och 3 ex 15/6 Trosa (LJRS).

2255 - Miltochrista miniata: 1 ex 16/7, 2 ex 17/7 och 1 ex 18/7 (LJRS). 2 ex 23/7 på lampa, Dal/ Hölö (TOBS).

2259 - Pelosia muscerda: 1 ex 25/7 Ökenäs, Källvik fynd för tredje året i rad inom området bekräftar att arten är bofast (AKHS, SJTS).

2269 - Lithosia quadra: 1 ex 25/7 hane, på lampa, Dal, Hölö (TOBS). 3 ex 25/7 Ökenäs Källvik (AKHS,SJTS).

2308 - Hypena rostralis: 1 ex 24/5 Trosa (LJRS).

2354 - Polychrysia moneta: 1 ex 23/7- 7/8 Trosa, sällsynt och enstaka inom området (LJRS).

2358 - Autographa gamma: 2 ex 6/6, 1 ex 7/6 1 ex 19/9, 1 ex 20/9, 1 ex 3/10, 1 ex 4/10. Trosa, (LJRS).

2363 - Autographa bractea: 1 ex 16/7 Trosa (LJRS).

2366 - Syngnapha interrogationis: 2 ex 3/8, 1 ex 5/8, 1 ex 6/8 på lampa, Dal, Hölö (TOBS). 1 ex 8/8 Trosa (LJRS).

2375 - Moma alpium :1 ex 15/6 en hona hittades på husväggen i Trosa (LJRS).

2397 - Amphipyra perflua: 1 ex i juli/aug vid Ökenäs, Källvik. Ny för Trosa området (AKHS, SJTS).

2402 - *Trachea atriplicis*: 1 ex 22/7 Trosa (LJRS).

2404 - *Phlogophora meticulosa*: 1 ex 18-21/8, 1 ex 24-29/8, 1 ex 1-3/9 1 ex 17/10 Trosa. 1 ex 20/9-1/10, 2 ex 3-16/10 Edanö Trosa. Många fynd i år. Arten brukar betraktas som en migrant i vår del av Sverige (LJRS).

2434 - *Apamea ophiogramma*: 1 ex 14-15/7 Trosa (LJRS).

2460 - *Hydraecia nordströmi*: 1 ex 11-15/8 Trosa (LJRS).

2475 - *Arenostola phragmitidis*: 1 ex 9/8 Trosa (LJRS).

2477 - *Charanyca trigrammica*: Arten är nu den allmänaste arten i juni till i början av juli på min tomt i Trosa (LJRS).

2487 - *Chilodes maritimus*: 1 ex 22/7 Trosa (LJRS).

2494 - *Cucullia absinthii*: 1 ex 22/7 på Lammöra Dal, Hölö (TOBS).

2501 - *Cucullia umbratica*: 1 ex 28/6, 3 ex 29/6, 1 ex 10/7, 1 ex 13/7, 1 ex 20/7 samt 1 ex 21/7 Trosa (LJRS).

2545 - *Conistra rubiginosa (vau-punctatum)*: 1 ex 17-30/10, 1 ex 31/10-15/11 Edanö Trosa och 1 ex 1/11 Trosa (LJRS).

2546 - *Conistra rubiginea*: 1 ex 31/10-15/11 Edanö, Trosa (LJRS).

2547 - *Conistra erythrocephala*: 3 ex 3-16/10, 3 ex 17-30/10 samt 3 ex 31/10-15/11 Edanö, Trosa (LJRS).

2556 - *Xanthia aurago*: 1 ex 3/10 Trosa (LJRS).

2583 - *Melanchra persicaria*: 1 ex 25/7 Ökenäs, Källvik mycket överraskande men en lämplig biotop (AKHS,SJTS). Fyndet betraktas tillsvidare som migration. Ny för området (LJRS).

2587 - *Laconobia thalassina*: 1 sent ex 20/7 Trosa (LJRS).

2599 - *Hadena bicurris*: 1 ex 14-15/7, 1 ex 16/7 och 1 ex 17/7 Trosa (LJRS).

2621 - *Myhimna straminea*: 1 ex 13/7 Trosa (LJRS).

2655 - *Chersotis cuprea*: 1 ex 23/8 Trosa. En art som blivit mycket ovanlig under senare år, migrant ? (LJRS).

2659 - *Noctua comes*: 1 ex 8/8 och 1 ex 10/8 (LJRS).

2663 - *Epilecta linogrisea*: 1 ex 9/8 Trosa (LJRS).

2666 - *Opigena polygona*: 1 ex 24-29/8 Trosa (LJRS).

2673 - *Peridroma saucia* : 1 ex 17-30/10 Edanö Trosa. Ett mycket oväntat men glädjande fynd. Ett fint exemplar från sydligare trakter gick ner i en betsfälla på Edanö Trosa. Detta är en art som är en mycket sällsynt migrant till vår förhållandevis nordliga del av Europa och Sverige. Vittofsjordfly är i Europa bofast kring medelhavet och är en cosmopol art från subtropiskaområden och är en mycket känd migrant. Den besöker gärna bete och blommor men är ovanligare på ljus. Arten är ej ny för Södermanland, tidigare har något/några enstaka fynd gjorts i vårt landskap, men arten är ny för Trosa och Mörkö-området och även för Nyköpingsområdet (LJRS).

2693 - *Xestia c-nigrum*: 1 ex 18-21/8 och 1 ex 23/8 (LJRS).

2697 - *Xestia rhomboidea*: 1 ex 23/7-7/8 och 1 ex 11-15/8, (LJRS).



Kopparbrunt jordfly *Chersotis cuprea*. Foto:Jesper Lind

Kommentar om kläckning av fjärilar nämnda i 2013 års rapport:

I 2013 års rapport beskrevs uppfödning av larver av Skäckspinnare, *Endromis versicolor*. Larverna kom från en hona som kom till min ljusfälla i Trosa 3/5 2013. De flesta larverna släpptes ut men ett halvt dussin larver sparades, förpuppade sig och samtliga exemplar kläcktes under perioden 11/4 – 1/5 2014. Av de 6 kläckta individerna var 2 honor som användes till lockning av hanar 21/4 och 22/4 (se ovan) (LJRS).

Text, bild och layout: Göran Liljeberg

Text: Bengt-Erik Bengtsson

Text och layout: Jesper Lind